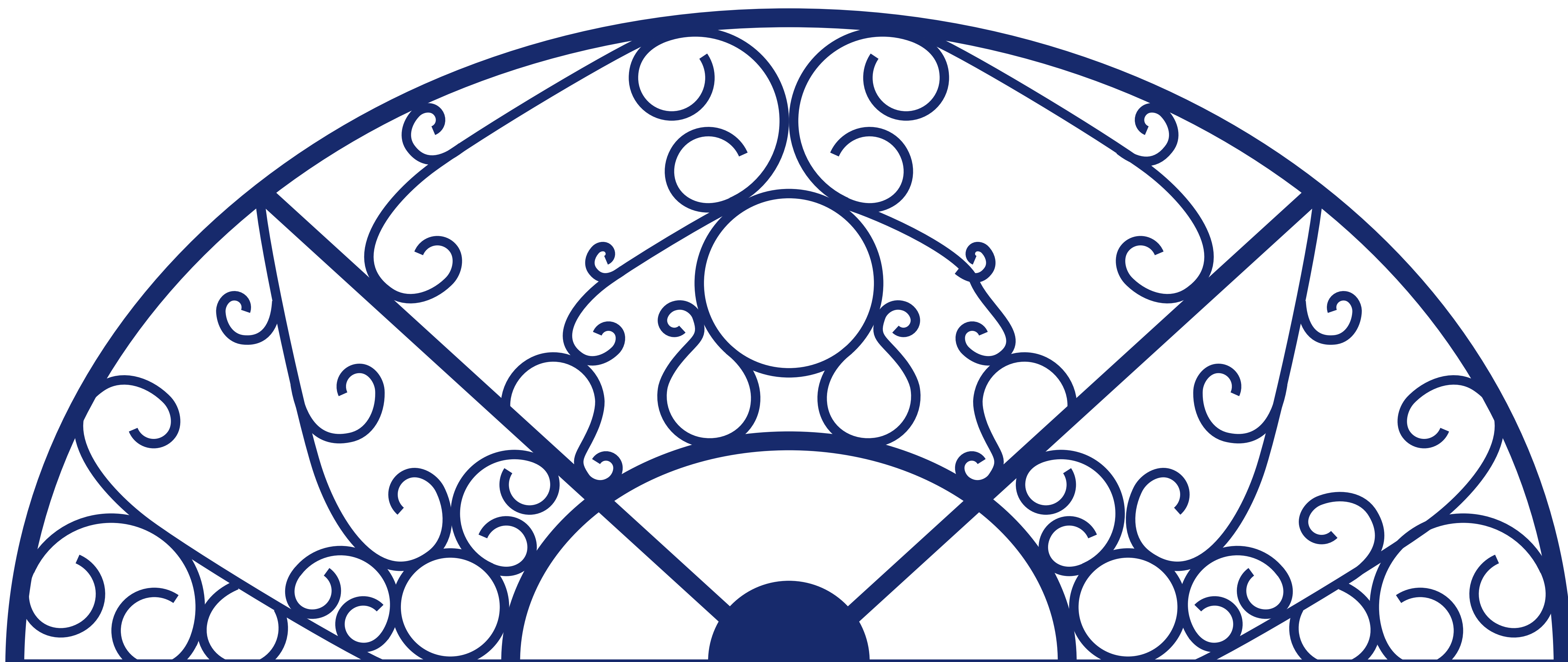

תחילת התיישבות יהודית במקום

ישנה מחלוקת אודות מועד התיישבות היהודים במקום לראשונה:

קיימים מקורות המצביעים כי יהודים התיישבו בעיר כבר בתקופת שלטונו של אלכסנדר הגדול, ואילו הסברה הרווחת יותר היא שהעיר יוסדה ע"י יהודים שגורשו בידי הרומאים כעבדים מארץ ישראל בעקבות חורבן בית המקדש השני. עם זאת, רק מהמאה ה-14 ישנן עדויות כתובות ראשונות על יהודים בעיר המרכזית ביותר במחוז אפירוס.

הקהילה

היהודים בעיר הגדירו עצמם כיהודים רומניוטים – יהודים דוברי יוונית שאימצו וספגו את התרבות ההלניסטית. הקהילה פיתחה מסורות משלה, מנהגים משלה ונותרה דוברת יוונית, בעוד שרוב הקהילות היהודיות האחרות ביוון ספגו תרבות ספרדית ודברו את השפה הספרדית. ליהודי יאנינא היה אף נוסח תפילה ייחודי. שמות המשפחה המאפיינים יהודים יניאוטים נגזרים משמות פרטיים גבריים עבריים, לדוגמא: שלמה, מתתיה, משה, ישראל, שמואל, ברוך ונפתלי. כדוגמת התנ"ך – במידה ולשמואל היה בן והיה קרוי שלמה, שמו היה שלמה בן שמואל.

הקהילה הורכבה ברובה משומרי מסורת, ובעיר היו 2 בתי כנסת: הראשון נקרא 'קהל קדוש ישן' (בית הכנסת הפנימי) שקיים גם היום, ברובע בתוך המבצר. בעת כנסת זה הוקם בשנת 1826 וניצל מההרס במלחמת העולם השנייה ונחשב עד היום לאחד המבנים הדתיים היהודיים הגדולים והמפוארים ביותר ביוון; בית הכנסת השני נקרא 'קהל קדוש חדש' (בית הכנסת החיצוני). רוב הקהילה הייתה מורכבת מבעלי עסקים קטנים.

כמחצית מהקהילה (כ-2,000 נפש) היגרה לארה"ב בין השנים 1902-1924, בשל מהומות פוליטיות בבלקנים, אי-יציבות כלכלית וחוקי ירשה מיושנים.

הקהילה בשואה

בתחילת מלחמת העולם השנייה מנתה הקהילה היהודית ביואנינה כ-1,960 יהודים. ב-1944.25.3 נאספה הקהילה היהודית ביואנינה, וגורשה לאושוויץ-בירקנאו. מבין 1,960 המגורשים, 1,850 לא יחזרו לעולם (91%), בשל ההשמדה במחנות הנאציים.

לאחר השואה

מתוך כלל הניצולים חלקם עלו לישראל, אחרים בחרו לעבור לארה"ב, וחלקם בחרו לשוב למולדתם ולמסורות שהכירו ביואנינה. כיום נותרו בעיר כ-50 יהודים בלבד, רבים מהם ניצולי שואה. בבית הכנסת הישן חקוקים על אבן שמותיהם של היהודים אשר חיו לפני השואה בעיר. העיר, ובכללה היהודים, ידועה בייצור גבינה צהובה מעורבבת מחלב עיזים וחלב כבשים ומתובלת בפפריקה מקומית.

יאנינא (Ιωάννινα)

קהילות מספרות: קהילות יהודיות ביוון

מחוז אפירוס (Ηπειρος):

יאנינא
פרווא
ארטא

